

זמן הגאולה

לימוד יומי בנושא גאולת ישראל

זמן הגאולה

הפרסומי ישראלי

אנחנו חיים בתקופה מדהימה. בזמן קצר כל כך עם ישראל עובר ממצב שבו היה מפוזר בכל קצות תבל למצב שבו הוא שב הביתה; אל מרחבי הארץ שאותה נאלץ לעזוב לפני כמעט אלפיים שנה. אל השפה העברית שחזרת להיות שפתו. אל ההיסטוריה שלו, שכוללת בתוכה גם ייחוד וגם ייעוד.

המעבר הזה – בין זמן של גלות לזמן של גאולה – זורם ומתקדם, מתרחש במהירות. הוא דורש מאתנו לנסות להבין את האירועים שמתרחשים סביבנו, ומחייב אותנו לשנות את היחס לתחומים שונים.

אבל ממה בעצם נובע השינוי, ובאילו תחומים בדיוק הוא מתרחש? מהו תפקידה של הגלות ומה משתנה בזמן של גאולה? מה חשוב בהדרגתיות שבתהליך זה? האם דרך לימוד התורה משתנה בזמן של גאולה? איך מחברים בין קודש לחול? ואיך מצליחים לגשר בין דתיות לחילונית?

שאלות אלה הן רק חלק קטן מן הנושאים שעליהם נלמד במהלך החודשיים הקרובים.

בתפילה שנזכה לחיות בתקופה הזאת חיים של משמעות, לשמור על הראש למעלה, למרות הקשיים, ולזכור תמיד את הזכות לחיות בזמן הזה, ואת החובה.

הישיבה הגבוהה-הסדר
אור עציון

זמן הגאולה

לימוד יומי בנושא גאולת ישראל

החוברת יוצאת לאור בשיתוף פעולה של:
בשביל הנשמה - חברים מיישיבת מרכז הרב
הישיבה הגבוהה - הסדר אור עציון

לעילוי נשמות הקדושים:

דודון מהרטה
רועי אהרון רוט
יונדב חיים הירשפלד
יוחאי ליפשיץ
יונתן יצחק אלדר
אברהם דוד מוזס
שגב פניאל אביחיל
נריה כהן

ה' יקום דמם
נרצחו על קידוש ה'
באהלה של תורה
ל' באדר א' ה'תשס"ח

מערכת: לירן עוקשי, ליאור לביא ודוד גלילי

עורך: משה שטרנברג

דברים שבלב: לירן עוקשי וליאור לביא

ביאורים: אופיר פריד, אבישי קולין, רפאל אזוגי

עריכה לשונית: אורית גלילי, יערה פריד - 02-6515786

עיצוב עטיפה, סדר וגרפיקה: פרסומי ישראל ושות' 02-6524649

הוצאה לאור: 'עטרת' - 02-6519520

הפקה והפצה: בשביל הנשמה (ע.ר.)

תודה למכון הר ברכה בראשות הרב אליעזר מלמד על קטעי ההלכה.

תודה לרב אלישע אבינר על הייעוץ וההכוונה במהלך כתיבת הדברים.

תודה לרב מנחם מן על ההערות המחכימות.

תודה לחברים מיישיבת מרכז-הרב על עזרתם הרבה.

© כל הזכויות שמורות לע.ר. בשביל הנשמה.

מותר להעתיק ולצלם לצורכי לימוד פרטי בלבד.

לפרטים ולהזמנות מרוכזות:

דוא"ל: b.haneshama@gmail.com

טלפון: 053-831-5644 (שלומי)

חפשו אותנו גם בפייסבוק:

"בשביל הנשמה - לימוד יומי לנוער"

לחיות עם הזמן

“איזו טעות זאת הייתה. עד היום אני אוכל את הלב על זה. פשוט לא הבנתי שהוא כבר לא היה בגיל המתאים. בשלב המתאים. ואני? אני פשוט המשכתי להתייחס אליו כאילו הוא היה ילד קטן. אותם משפטים, אותו יחס...”
“ולא שמתם לב לשינויים?”
“אשתי העירה לי לפעמים שמשפטים מסוימים כבר לא שייכים, ושמוכרחים לתת יותר חופש ועצמאות...”
“אם כך, למה המשכתי באותו כיוון?”
“אתה יודע ד”ר, הרגלים. פשוט ככה. התרגלתי, אז היה לי קשה ‘לשנות ראש’. להתרגל למשהו אחר. עד שכבר התחילו ה‘פיצוצים’, המשברים הקטנים והגדולים... ואז הגענו אליך...”

אנחנו חיים בתקופה מיוחדת. לפעמים מהירות האירועים אינה מאפשרת לנו לעכל עד כמה מיוחדת התקופה שאנו זוכים לחיות בה. תקופה שבה עם ישראל חוזר לחיים. חוזר לארץ שלו, שהמתניה לו כמעט אלפיים שנה, ומחדש בה את ימיו כקדם.
בהיסטוריה כולה אין למקרה הישראלי תקדים; אין עוד עם ששרד גלות ארוכה כל כך וחזר לארצו. אין עוד עם שהתפזר כך לכל קצוות תבל והצליח להתקבץ שוב, אל אותו המקום שעזב לפני זמן רב כל כך. ואנחנו זוכים לחיות בתקופה המדהימה הזאת. לחיות בזמן הגאולה!
אבל לחיות בזמן הגאולה זאת לא רק זכות, זה גם מחייב. מחייב קודם כל להבין מה זה אומר בדייק. השינויים גדולים, והכול קורה מהר ובגדול; חילונים ודתיים, תורה וחיים, צבא, תרבות, קודש וחול, מעבר מעם מפוזר לעם אחד, מדינה, דמוקרטיה, תרבות, תעשייה ועוד ועוד, שינויים וחיידושים שלא התמודדו אתם בעבר.

כבר לפני מאה שנים כתב הרב קוק לתלמידו הרב יעקב משה חרל"פ ביחס לנושא התשובה בדורנו: “ואם יבוא אדם לחדש דברים בעסקי התשובה בזמן הזה, ואל דברת קץ המגולה ואור הישועה הזרחה לא יביט, לא יוכל לכוון שום דבר לאמיתתה של תורת אמת...”

זאת אומרת: מי שירצה לחדש חיידושים ולהסביר הסברים בנושא התשובה אך יתעלם מן הזמן המיוחד שבו אנו חיים – לא יוכל לכוון לאמת. כי ההדרכה צריכה להתאים לזמן. לכל זמן יש הארה מיוחדת ודגשים מיוחדים שמתאימים לו. ממש כמו המקרה המצער שהבאנו למעלה, של הורים הממשיכים להתייחס לבנם כמו לילד קטן על אף שהוא כבר התבגר...

לכן גם אנחנו צריכים לנסות ללמוד ככל יכולתנו מה משתנה בזמן של גאולה, ובעיקר – איך זה משפיע על החיים שלנו. כאן ועכשיו.
מה אמור להיות היחס בין הקודש לחול? איך נוצרה החילוניות ואיך מתמודדים אתה? האם לימוד התורה בזמן של גאולה מקבל אופי שונה? מה היה בכלל תפקידה של הגלות? מה אמור להיות היחס שלנו למדינה ולדמוקרטיה? ומה הייעוד שמוטל על עם ישראל להגשים?
לשאלות אלה ועוד רבות אחרות ננסה לתת מענה בחודשיים הקרובים.

בשבוע הראשון נלמד על הנושא גלות וגאולה; **בשבוע השני** נלמד על הנושא גאולת הפרט והכלל; **בשבוע השלישי** נעסוק במעבר מיציאת מצרים למתן תורה – על השלבים בגאולה; **בשבוע הרביעי** נלמד על חילוניות ודתיות; **השבוע החמישי** יעסוק בנושא גאולה שצומחת מלמטה; **בשבוע השישי** נלמד על היחס בין קודש לחול; **בשבוע השביעי** נלמד על החידוש שיש בתורת ארץ ישראל; **השבוע השמיני** והמסיים יעסוק בייעוד של עם ישראל בעולם.

מעבר לנושאים הללו, כרגיל, יליו את הלימוד היומי ביאורים על דברי חז"ל בנושאים שרלוונטיים לנושא הנלמד – ארץ ישראל, גלות וגאולה ועוד עניינים רבים.

בהלכה היומית נעסוק בהלכות שבת ובהלכות ברכות.

בתקווה שיחד נצליח לפתוח את הלב והמחשבה לזמן המיוחד הזה. זמן הגאולה.

מערכת 'בשביל הנשמה'

זמן הגאולה

על תפקידן של הגלות והגאולה בחיי עם ישראל

זמן הגאולה/ אהרן רזאל

אז אל תחשוב יותר מדי
אם זה כדאי או לא כדאי,
אתה יודע, אם לא עכשיו, אז אימת?
ואל תחשוב כל כך הרבה
כמה זה קשה או לא יצא או לא שווה,
לא תדע אם לא תנסה.

הגיע זמן הגאולה, הגיע זמן הגאולה
אני שומע ינון ואליה,
ואם יבוא אחד, יאמר
שמאוחר או מיותר או אי אפשר,
תדע לך: השער עוד לא נסגר.

ביאורים | יישוב ארץ ישראל

קדושתה של ארץ ישראל, ייחודיותה ותכונותיה המיוחדות מהוות יסוד מרכזי בתהליך הגאולה. נסוק בשבועות הקרובים בבירור עניינה של ארץ ישראל. תחילה נתבונן מעט בצד ההלכתי של קדושת ארץ ישראל. ראשית, לפי שיטת הרמב"ן ישנה מצוות עשה מן התורה לרשת את הארץ ולשבת בה. אלו הם דברי הרמב"ן: **"ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגים בה והיא דירת ארץ ישראל... הכל הוא ממצוות עשה הזה שנצטוונו לרשת את הארץ ולשבת בה. אם כן היא מצוות עשה לדורות, מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן הגלות, כידוע בתלמוד ובמקומות הרבה".** לפי הרמב"ן מצוות יישוב הארץ היא מצווה כללית על כל האומה וגם מצווה פרטית על כל אחד ואחד מאתנו. המצווה הכללית היא לרשת את הארץ מיד אויבינו לבל תהיה שוממה. מצווה זו יכולה להיעשות כמובן רק על ידי הציבור כולו, באמצעות הצבא. שנים רבות היינו מנועים מלקיים מצווה זו כיוון שגלינו מארצנו ולא היו לנו מערכות מדיניות וצבאיות. מאז קום המדינה שבה מצווה זו להתקיים על ידי הציבור ביתר תוקף, ויש לנו עוד כבדת דרך ארוכה עד קיומה בצורה שלמה ומלאה. בנוסף למצווה הכללית ישנה גם מצווה פרטית שנובעת מעצם היותה של הארץ קדושה. מצווה זו מוטלת על כל יחיד ויחיד, לבוא ולגור בארץ הזו, אף בזמן הגלות.

הלכות מוקצה - יסוד האיסור | הלכות

אסרו חכמים לטלטל דברים שאינם ראויים לשבת ואדם מקצה (=מפריש) אותם מדעתו. שני טעמים יסודיים לאיסור: א) לשמור על צביון השבת כיום קדושה ומנוחה, ובכלל זה שגם הידיים ישתו מטלטול והתעסקות בדברים שאינם קשורים לשבת. ב) לעשות סייג שלא יבוא אדם לעשות מלאכה בשבת. הטעם הראשון: ציטוה התורה לשבות ולנוח בשבת, שנאמר (שמות כג, יב): **"וביום השביעי תִּשְׁבֹּת למען יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַיְחַמְּרֶךָ וַיִּנְפֹּשׂ בֶּן אִמְתְּךָ וְהָגֵר".** ונאמר (שמות לא, טו): **"שִׁשֶּׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבֹתוֹ קָדְשׁ לָהּ".** כדי לקיים את מצוות התורה לשבות ולנוח בשבת - תקנו חכמים כמה תקנות ובכללן שלא לטלטל מוקצה. שאם היה מותר לטלטל את כל הדברים, אנשים היו עלולים לטרוח כל השבת בסידור בתיהם, חפציהם ואוצרותיהם, ולבלט בכך את מצוות השבת והמנוחה. הטעם השני: כמו בכל מצוות התורה, עשו חכמים סייג כדי להרחיק את האדם מהעבירה. ואיסור 'מוקצה' הוא סייג כדי שלא יבוא לטלטל חפצים ברישות הרבים וכדי שלא יבוא לעשות בהם שאר מלאכות. (מתוך 'פניני הלכה' שבת ב' כג, א)

דברים שבלב | חלומות של אתמול

השעון מצלצל. אני פוקח עין אחת. רבע לשבע. איזה לילה זה היה... חלום רודף חלום. סיוט אחרי סיוט. ישנתי עמוקה. "ישראל, מתוק, אוטוטו שבע, צריך כבר לצאת. אתה קם?" "כן, אימא, עוד כמה דקות". מוריד את השמיכה. ממלמל 'מודה אני'. פוקח את העין השנייה. מתמתח. "ישראל!" אימא נכנסת לחדר. "הגיע הזמן—" היא עוצרת. "מה קרה? אתה נראה קצת מבוהל...". "כן, אימא, חלמתי חלום לא כל כך טוב." "לא נורא", היא מלטפת אותי מעל השמיכה, "ה' היפוך לך את החלום לטובה. תתחיל את היום. תראה שהחלום לאט לאט יעבור, התעורר, מתוק. בוקר חדש הגיע. יום שמש נעים שמחייך אליך ורוצה אותך במלוא הכוחות". אני קם ומתארגן, מתלבש ומתכונן ליציאה. בוקר חדש הגיע.

לילה ארוך וקשה עבר עלינו בגלות. מלא חלומות זוועה וסייטים נוראים. עם ישראל ישן שינה עמוקה. והנה הגיע הזמן להתעורר. לקום ולחזור הביתה, לארץ ישראל. החלה שיבת ציון. הקב"ה מקבץ את עם ישראל מארבע כנפות הארץ ומשיבם הביתה. הארץ פורחת ונותנת פרותיה. הגלות, שבעבר הייתה מוחשית כל כך, קשה כל כך, כבר נראית כמו חלום רחוק. דוד המלך כבר אמר: **"בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֻלְמִים".** מסביר בעל המצודות: **"כאשר ישיב ה' מן גלות בבל את בני ציון, יאמרו אז: הנה כל הצרות שעברו הרי הם כאילו חלמנו חלום. לרוב הטובה שיהיה להם אז – ידמה להם שלא היו הצרות באמת כי אם בחלום".** נדמה שהדברים נכתבו ממש בשבילנו. היום אנחנו נמצאים במצב של טובה, ברוך ה'. יש שפע כלכלי, בתוככי מדינת ישראל איננו נתקלים באנטישמיות ובגילויי שנאה, צה"ל ושאר כוחות הביטחון עומדים הכן על הגבולות; הארץ פורחת. עבור רובנו, הדרך הצעיר, הגלות היא איזה חלום מעורפל שהיה פעם ואיננו. מין סיפור שאנו קוראים עליו בספרי ההיסטוריה ושומעים עליו קצת סיפורים מהסבים. מה משמעותה של התקופה ההיא? לשם מה נדרשה הגלות? על כל זאת ועוד ננסה ללמוד בשבוע הקרוב. דבר אחד ודאי: **בוקר חדש הגיע!**

אוי לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים
שגלו מעל שולחן אביהם. (ברכות נו.)

